

Metodyka nauczania języka angielskiego w kształceniu zintegrowanym

Agata Rubak

Nauczanie dzieci języka obcego stało się w ciągu ostatniego dziesięciolecia bardzo popularne, zanim jeszcze drugi język został ustawowo wprowadzony jako obowiązkowy w klasach 0-III. Na pewno na to pozytywne zjawisko mają wpływ otwarcie granic oraz współpraca międzynarodowa. Ożywienie debaty glottodydaktycznej spowodowała także obserwacja dzieci imigrantów, które z niezwykłą lekkością nabywają biegłości w posługiwaniu się językiem obcym.

Badania nad językiem obcym cały czas rozwijają się, dzięki czemu nauczyciele mają teraz do wyboru szereg materiałów i pomocy naukowych. Nauka dzieci stała się bardzo atrakcyjna, co przekłada się na motywację oraz na osiągnięte wyniki. Kolorowe podręczniki, płyty audio i wideo, karty obrazkowe, plakaty, pacynki to elementy każdego utrzymującego się na rynku kursu językowego.

Przegląd najważniejszych metod nauczania

Wraz ze zmianą Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych z 23 grudnia 2008 r. (rozporządzenie) nauczanie języka obcego od I klasy szkoły podstawowej jest obowiązkowe. W związku z tym została zwiększona tygodniowa liczba godzin w kształceniu zintegrowanym w cyklu trzyletnim o 6 godzin.

Dzięki temu kształcenie językowe w I, II oraz III klasie obejmuje dwie jednostki lekcyjne tygodniowo. Obowiązek szkolny nauki języka stał się przyczyną ponownego namysłu nad kształtem przekazywania treści językowych dzieciom, które jeszcze nie wypracowały zdolności czytania, pisania czy płynnej wypowiedzi ustnej w języku ojczystym.

Szereg lat doświadczeń zaowocował różnymi metodami nauczania oraz ich krytyką. Z dotychczasowych sposobów przekazywania wiedzy językowej do najpopularniejszych należą: metoda gramatyczno-tłumaczeniowa, metoda bezpośrednia (konwersacyjna, dzięki której wzrósł walor praktyczny nauki języka obcego – uczniowie posiadali lepszą wymowę oraz lepiej komunikowali się w danym języku), metoda audiolingwalna (dzięki niej upowszechniło się wyposażenie szkół w laboratoria/pracownie językowe, jednak metoda ta nie rozwijała potencjału

uczni, wręcz przeciwnie działała monotonnie i usypiająco na pracę w grupie), metoda kognitywna (opracowana pod wpływem koncepcji natywistycznej Noama Chomskiego; zwróciła po raz pierwszy uwagę na twórczy charakter posługiwania się językiem obcym), metoda TPR (*Total Physical Response*).

Przytoczone metody utworowały drogę do refleksji nad kształtem współczesnej edukacji językowej. Każda z nich, choć często niedoskonała w swoich założeniach lub realizacji, przyniosła spory materiał dydaktyczny oraz praktykę. Poszczególne elementy tych metod występują we współczesnych programach nauki języka obcego na różnych poziomach edukacyjnych. Niektóre z nich również weszły do nauczania w kształceniu zintegrowanym.

Zasadne wydaje się pytanie, jak uczyć języka obcego dzieci w wieku od 6-10 lat, tak aby nauka była efektywna i radosna, oraz czy proces przyswajania języka obcego w tym przedziale wiekowym następuje tak samo jak nabywanie języka ojczystego?

Uczenie się a przyswajanie

W rozważaniach nad rozwojem kompetencji językowych pomogą nam dwa zagadnienia: przyswajanie (akwizycja) oraz uczenie się. Powszechnie uważa się, że język ojczysty przyswajamy naturalnie wraz z rozwojem, natomiast język obcego uczymy się. Należy rozróżnić, czy dziecko od urodzenia wychowuje się w środowisku bilingwalnym czy monolingwalnym. Według Chomskiego, dziecko jest „zaprogramowane” do nauki języka (...) zachowuje się w bilingwalnym środowisku tak samo jak w monolingwalnym: słucha, tworzy własne hipotezy dotyczące znaczenia (...). Dziecko wychowujące się w środowisku bilingwalnym zmuszone jest przyporządkować każdemu *designatum* co najmniej dwa denotata: jednego i drugiego języka; musi uczyć się dwóch znaczeń (Brzeziński 1987:21). Dzieje się tak, jeśli od urodzenia słyszy dwa systemy fonetyczne, które jeszcze w wieku niemowlęcym zaczyna odróżniać, co skutkuje produkowaniem słownictwa w dwóch językach już około 18. miesiąca życia (granica ta zależy od zdolności dziecka i częstego rozmawiania rodziców z niemowlakiem). Według hipotezy podzbiorów, *osoby dwujęzyczne dysponują dwoma podzbiorami (przy czym każdy może być niezależnie aktywowany i hamowany dzięki silnym wewnętrznym połączeniom między elementami). Jednocześnie dwujęzyczni mają jeden większy zbiór, z którego w dowolnym momencie mogą czerpać elementy obu języków* (Grosjean 2007:334). W tym czasie dziecko

ma bardzo plastyczny umysł, który jest w stanie wchłonać i posegregować nabywane słowa należące do dwóch różnych systemów. Jeśli jednak wychowywane jest w środowisku monolingwalnym, proces ten przebiega znacznie wolniej i nowy system jest trudniej przyswajalny. Nad fenomenem akwizycji języka w wieku dziecięcym zastanawiali się również neurobiolodzy. Eric Lenneberg, propagator teorii okresu krytycznego (ang. *critical period*), stwierdził na podstawie badań: (...) *tylko w pewnym okresie rozwoju osobniczego, w przybliżeniu od drugiego roku życia do początków okresu dojrzewania, mózg dysponuje odpowiednią plastycznością, która sprawia, że możliwa jest ta szczególna forma nabywania języka, dziecięce przyswajanie pierwszego języka. Potem dokonuje się „przełączenie” różnych funkcji mózgowych, w szczególności umiejscowienie tych funkcji w lewej półkuli mózgu. Nie oznacza to, że po tym czasie nie można się nauczyć jeszcze jednego języka, tylko odbywa się to – z fizjologicznego punktu widzenia – w inny, trudniejszy sposób* (Klein 2007:9).

Badania te są zbieżne z opinią członków Modern Language Association, którzy uznali, że *idealnym punktem startu akwizycji języka ojczystego i nauki języka drugiego jest narodzenie się dziecka. W odniesieniu do nauki zorganizowanej sugerowane jest rozpoczęcie nauki drugiego języka (obcego) w 4./5. roku życia dziecka. Uważa się również, że okres między 4. i 8. rokiem bardzo sprzyja nauce języka* (Brzeziński 1987:27). Dlatego wprowadzenie lekcji języka obcego do przedszkola jest dobrym momentem oswojenia języka oraz podstawą do obowiązkowej kontynuacji nauki w klasie I szkoły podstawowej. Jednak sposób uczenia się języka w tym przedziale wiekowym i później nie przebiega w taki sam sposób jak akwizycja języka ojczystego. *W pierwszym przypadku mamy do czynienia z oddziaływaniem metody bezpośredniej. Jest to więc uczenie się warunkowe (conditioned learning), zaś w nauce języka obcego z reguły występuje albo metoda pośrednia, albo do niej zbliżona i w tym przypadku mamy do czynienia z uczeniem się pojęciowym (conceptual learning)* (Brzeziński 1987:26).

Uczenie się drugiego języka zazwyczaj następuje wtedy, gdy dzieci posiadają już fragment wiedzy językowej języka ojczystego. Wraz z zetknięciem się z językiem obcym pojawiają się zagadnienia, dźwięki nieznanne, które nie występują w języku ojczystym. Dziecko wtedy musi zwrócić swój sposób myślenia na sam język, który, jak w przypadku języka ojczystego, nie jest już transparentny. Dochodzi wtedy do większej świadomości metajęzykowej.

Korzyści wypływające z dwujęzyczności

Biegła znajomość drugiego języka wpływa korzystnie na rozwój jednostki na różnych poziomach. Najbardziej oczywisty i często podkreślany jest rozwój społeczny – możliwość komunikowania się z osobami z różnych kręgów kulturowych, co implikuje bogatsze doświadczenie i perspektywy zawodowe. Jednak chciałabym skupić się tutaj na korzyściach mniej oczywistych. Dzięki nauczaniu zorganizowanemu uczeń osiąga zdolności językowe, które zostały nazwane CALP (ang. *cognitive/academic language proficiency* – poznawczo-akademicka sprawność językowa), skupione wokół umiejętności czytania i pisania (por. McLaughlin 2007). Dzieci szkolne, w odróżnieniu od tych, które uczą się języka poza szkołą, w warunkach naturalnych, są bardziej świadome narzędzia, którym się posługują, znają reguły rządzące językiem i znają zastosowanie różnych form gramatycznych. Dzięki tym zdolnościom metajęzykowym mogą bardzo świadomie budować (lub sterować) swoje wypowiedzi oraz być bardziej twórcze językowo.

W Kanadzie przeprowadzono badania na dzieciach angielsko-francuskich oraz jednojęzycznych dzieciach francuskich. Stwierdzono, że *dzieci dwujęzyczne osiągnęły znacząco lepsze wyniki w testach inteligencji, zwłaszcza takich, które wymagały reorganizacji relacji i pojęć. Autorzy wysunęli na tej podstawie hipotezę, iż dzieci dwujęzyczne konceptualizują znaczenia zewnętrzne w kategoriach właściwości ogólnych, bez uciekania się do symboli językowych, właśnie dlatego, że dysponują dwoma symbolami w odniesieniu do każdego przedmiotu. W rezultacie posługują się one pojęciami abstrakcyjnymi i relacjami sprawniej niż dzieci jednojęzyczne* (McLaughlin 2007:156). Osoby dwujęzyczne mają również lepszą zdolność selekcji nieistotnych informacji, co szczególnie rzutuje na procesy zachodzące w mózgu w podeszłym wieku. *Używanie od dzieciństwa dwóch języków wymaga intensywnego ćwiczenia procesów uwagowych i ośrodków hamowania znajdujących się w korze przedczołowej. Ćwiczenia te z kolei mogą działać pobudzająco na rozwój procesów uwagi i hamowania* (Białystok 2007:289).

Te i wiele innych korzyści wypływających z nauki języka obcego można zaobserwować nie zawsze od pierwszych miesięcy nauki. Zdolności wypracowane poprzez zdobycie umiejętności posługiwania się drugim językiem pozytywnie rzutują na wiele sfer życia w wieku dorosłym.

Metody nauczania języka obcego w kształceniu wczesnoszkolnym

Nauczanie języka grupy wiekowej do 10. roku życia jest jednym z najtrudniejszych, ale i najbardziej satysfakcjonujących zadań/wyzwań. Podejście metodyczne różni się znacznie od tradycyjnego ze względu na pewne ograniczenia dzieci: w najwcześniejszym etapie nauki brak zdolności czytania i pisania, jak również trudność w zrozumieniu relacji czasowych oraz przestrzennych. *Na tym etapie trudno jednak zakładać naukę języka obcego w tradycyjnym tego słowa znaczeniu. Trzeba raczej mówić o uwrażliwieniu uczniów na nowy język czy o inicjacji językowej, bo bardziej odpowiadają one potrzebom i możliwościom uczniów niż systematyczne nauczanie, skierowane raczej ku starszym odbiorcom* (Pamuła 2003:4).

Dziecko w wieku szkolnym jest pełne energii i ekspresji, jest ciekawe świata. Te cechy psychofizyczne zostały z powodzeniem wykorzystane do tworzenia programu nauczania w kształceniu zintegrowanym.

Termin integracja jest rozumiany jako *zdolność do odbioru informacji ze wszystkich zmysłów: wzroku, słuchu, dotyku, smaku, kinestezji i ciężkości, do interpretowania i organizowania tych informacji w celu zorganizowania odpowiedzi w formie reakcji* (Adler i in. 1982:51). W polskiej literaturze psychologicznej były używane pojęcia takie jak spostrzeganie polisensoryczne, integracja sfer zmysłowych dla oznaczenia spostrzeżeń wielomodalnych (Bogdanowicz 2004:6).

W wieku wczesnoszkolnym młody uczeń jest szczególnie wyczulony na bodźce akustyczne czy wizualne. Dzięki integracji różnorodnych aktywności dziecko zdobywa spójną wiedzę o świecie, jego rozwój poznawczy nie jest fragmentaryczny i podzielony, rozumie zależności między wiadomościami, których się uczy, oraz często jest uczestnikiem działań poznawczych poprzez ćwiczenia kinestetyczne.

Marta Bogdanowicz, propagatorka *Metody Dobrego Startu*, wyróżniła następujące funkcje percepcyjne pod kątem zdolności do integracji:

1. *zdolność do integrowania informacji w ramach określonej i tylko jednej modalności zmysłowej, in. integracja jedno-modalna (...);*
2. *zdolność do kojarzenia informacji wielomodalnych, pochodzących z różnych zmysłów, in. integracja wielomodalna (...);*
3. *zdolność do transformowania informacji jednej modalności, odbieranej określonym kanałem zmysłowym, na informacje innej modalności, in. integracja międzymodalna (...);*

4. *zdolność do integrowania funkcji percepcyjnych i motorycznych, in. integracja percepcyjno-motoryczna* (Bogdanowicz 2004:7). Wyróżnienie tych modalności jest potrzebne ze względu na systematyzowanie materiału oraz opracowanie odpowiednich ćwiczeń, które rozwijają ucznia kompleksowo. Gradacja zdolności modalnych prowadzi w konsekwencji do połączenia poznania zmysłowego z motorycznym (ruchowym). Dzięki wypracowaniu powiązań między wzrokiem, słuchem, dotykiem, ruchem dziecko w sposób płynny i naturalny zdobędzie umiejętności czytania i pisania. Również Hanna Komorowska zwraca szczególną uwagę na wpływ cech rozwojowych, które determinują metody pracy.

Małe dzieci charakteryzuje przede wszystkim potrzeba słuchania, nieumiejętność czytania i pisania lub niewielki rozwój tych sprawności oraz nieumiejętność pracy własnej. Oznacza to, że:

- *istnieje ogromna potrzeba osłuchiwania dzieci z językiem obcym poprzez opowiadania, bajki, wiersze, piosenki (...) gdyż właśnie przez słuchanie nauczyły się one swego ojczystego języka;*
- *istnieje potrzeba wprowadzenia do nauki mówienia, ale możliwości są tu często ograniczone do typowych zwrotów, prostych zdań i mowy naśladowczej w postaci piosenek i rymowanek;*
- *nie ma podstaw i możliwości oparcia nauki na tekstach przeznaczonych do czytania;*
- *nie ma możliwości i powodu skłaniać dzieci do regularnej nauki pisania i prowadzenia zeszytów (...) wystarczy w zupełności delikatne wprowadzenie tej sprawności w postaci rysowania w zeszytach i podpisywania rysunków;*
- *sposób pracy jest ważniejszy niż wymierny efekt, gdyż motywacja do pracy jako fundament dalszej wieloletniej pracy w tej grupie wieku jest ważniejszy niż wymierne efekty językowe* (Komorowska 2001:29).

Połączenie wiedzy pedagogiczno-psychologicznej na temat rozwoju i funkcjonowania dzieci z elementami zabawy, kolorowej wizualizacji, prostych i rytmicznych melodii jest sposobem efektywnej edukacji, ponieważ zabawa, jak ktoś powiedział, jest jedyną rzeczą, którą dzieci traktują poważnie.

Claire Selby, która od wielu lat zajmuje się nauczaniem dzieci języka angielskiego, sama jest autorką wielu kursów językowych dla edukacji początkowej. Na bazie własnej wiedzy, obserwacji oraz doświadczeń opracowała metodę, dzięki której uczy z powodzeniem dzieci pochodzące z różnych kultur i zakątków świata. Metoda *Spiral Language System* (Spiralny System Językowy) oparta jest na wspomnianych

już modalnościach. *Dzieci (...) pozyskują wiedzę poprzez: słuchanie, patrzenie i działanie. Przez cały czas otwarte są na naukę, ponieważ nieustannie i wieloma drogami rozwijają różne życiowe umiejętności* (Shelby 2011:19).

Spiralny System Językowy zakłada naukę według sześciu etapów: *Sounds, Pictures, Interest, Repetition, Actions, Links*.

W skład etapu:

1. *Sounds* wchodzą: piosenki, bajki, dialogi, rymowanki oraz gry słowne;
2. *Pictures* – karty obrazkowe (warto połączyć tutaj dwie albo trzy modalności – kartę obrazkową z muzyką lub ruchem), animacje, historyjki obrazkowe, ilustrowane rymowanki, obrazy interaktywne;
3. *Interest* – sposobem na zainteresowanie dziecka jest odwołanie się do bliskich mu i stosownych do wieku zagadnień, szczególnie tych, które przemawiają do jego emocji i poczucia humoru (Shelby 2011:24);
4. *Repetition* – utrwalanie materiału jest kluczowym sposobem efektywnego uczenia. Każdy dobrze opracowany kurs językowy posiada ćwiczenia powtórkowe oraz w kolejnych partiach materiału łączy nową wiedzę z już nabytą (Shelby 2011:26-27);
5. *Actions* – ten etap zakłada połączenie nauki języka z aktywnością ruchową, która angażuje motorykę małą (czynności związane z użyciem palców i dłoni) i dużą (sprawność ruchowa całego ciała (Shelby 2011:28)
6. *Links* – polega na budowaniu sieci połączeń poprzez bazowanie na poznanym materiale, ale również łączy znane elementy z nowymi (Shelby 2011:29).

Każdy z wymienionych etapów ma przyporządkowany zestaw ćwiczeń. Brak możliwości skupienia uwagi na dłuższy czas dzieci w edukacji wczesnoszkolnej skutkuje różnorodnością stosowanych metod podczas jednej jednostki lekcyjnej. Zazwyczaj łączone są metody *Sounds, Pictures, Repetition, Actions*, w takiej kolejności, aby na początku lekcji, kiedy dzieci są jeszcze niedostatecznie skupione po przerwie, wyciszyły się, następnie rozruszały, aby w ostatnim etapie zajęć ponownie wprowadzić je w spokojniejszy tok. Jednostka lekcyjna powinna być rozpoczęta i zakończona w znany dzieciom sposób – zabieg ten wprowadza porządek lekcji oraz bezpieczeństwo. Dzieci, które nie posiadają jeszcze wypracowanego myślenia czasoprzestrzennego, dzięki tym zabiegom wiedzą, kiedy jest początek lekcji i jaką postawę należy wtedy przyjąć oraz kiedy występuje zakończenie. Powtarzalne punkty lekcji Małgorzata Pamuła nazywa

rytuałami klasowymi. *Tę swego rodzaju sekwencjonalność zajęć podkreślają rytuały klasowe. Rytuały są powtarzаныmi wzorami zachowań, które nie mają żadnej funkcji instrumentalnej, lecz rodzą określone konsekwencje społeczne. Często towarzyszy im wierszyk, wyliczanka czy krótka piosenka, które wprowadzają ucznia do kolejnego zadania* (Pamuła 2003:63). Poza powitalnymi i pożegnalnymi rytuałami Pamuła wymienia jeszcze: przeczytanie listy obecności, zapisanie dnia i daty czy przyklejenie aktualnej prognozy pogody oraz nazwanie jej. Do kręgu rytuałów mogą również należeć wydarzenia okolicznościowe: urodziny dzieci, przygotowanie uroczystości dla mamy, taty czy dziadków. Inną kategorią rytuału jest zdyscyplinowanie poprzez cichą recytację wierszyka, który kończą dzieci. Oczywiście musi być to rymowanka im znana i zawsze tej samej treści (Pamuła 2003).

Użycie języka ojczystego na lekcji

Na tym etapie kształcenia posługiwanie się przez nauczyciela językiem ojczystym jest uzasadnione, a nawet zalecane przez kursy językowe zatwierdzone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Dzieci powinny być wprowadzane w świat języka obcego stopniowo i systematycznie. Szczególnym momentem wypowiedzania się przez nauczyciela w języku ojczystym są sytuacje, kiedy należy wytłumaczyć uczniom kontekst sytuacyjny, na przykład omawianej historyjki lub wyjaśnić trudniejsze zagadnienie. *Nie zaleca się jednak posługiwania się językiem polskim, jeśli uczniowie są w stanie zrozumieć język obcy. Trzeba pamiętać o tym, że dzieci uczą się przez rozumienie i działanie (...)* *Uczą się angielskiego przez angielski* (Bogucka i Hasse 2005:11). Podobne podejście proponują autorzy podręcznika *New Sparks*. Książka nauczyciela zazwyczaj posiada listę słownictwa czynnego, które dzieci muszą opanować, oraz słownictwa biernego, które wystarczy, że rozumieją. Zalecane jest używanie przez nauczyciela poleceń w języku obym (Szpotowicz i Szulc-Kurpalska 2007:11). Do tych poleceń należą wyrażenia takie jak: *Open your books at page... Close your books... Hello/Goodbye! Look (at) This is... Listen... Find... Point to... Let's sing. What's/Who's this? Is it a... It's a... How many...? What colour...? Can you...? Have you got a...?* (Bogucka i Hasse 2005:11).

Nauczyciel na każdej lekcji powinien regularnie posługiwać się tymi zwrotami oraz, po niedługim czasie, oczekiwać poprawnego wykonania polecenia. Każde powtórzenie powoduje szybszą możliwość utrwalenia danych zwrotów.

Ewaluacja

Ocenianie postępów w nauce jest nieodłącznym elementem procesu nauczania. Stanowi również informację zwrotną zarówno dla nauczyciela, jak i dla ucznia, czy nowy materiał został opanowany w zadowalającym stopniu. Dzięki różnym formom sprawdzającym nauczyciel może dokonać refleksji nad tym, co musi poprawić jeszcze w swoim warsztacie oraz zwrócić uczniom na braki w ich wiedzy. Młodzi uczniowie w szczególności potrzebują być oceniani, chwaleni za drobne lub większe postępy – sprzyja to rozwojowi oraz motywacji do dalszej pracy. Uczniowie również na samym początku muszą wiedzieć, w jaki sposób będą oceniani. Należy dokładnie opisać, za co dana osoba dostała ocenę pozytywną bądź negatywną. Nie wystarczy dziecku powiedzieć: *Narysowałeś ładny obrazek, należy sprecyzować: Podoba mi się połączenie kolorów, których użyłeś*. W kształceniu zintegrowanym nauczyciel nie posługuje się jeszcze oceną tradycyjną, dlatego najlepszym sposobem informacji zwrotnej dla ucznia i rodzica jest postawienie oceny opisowej lub symbolicznej (Bogucka i Hasse 2005:19). Ciekawą formą oceny jest samoocena, która powinna być poprzedzona komentarzem nauczyciela. Prowadzący lekcję powinien dokładnie powiedzieć, za co dziecko może się samo ocenić oraz opanowanie jakiego zakresu materiału powinno gwarantować ocenę pozytywną. Zazwyczaj samoocena polega na przyklejeniu naklejki w wyznaczonym miejscu pod koniec omawianego rozdziału. Często są to trzy rodzaje naklejek do wyboru w zależności od stopnia opanowania materiału. *Dziecko świadome swoich kompetencji językowych nie tylko pozytywnie odbiera siebie w roli ucznia, jest solidnie zmotywowane do dalszej nauki, ale potrafi również radzić sobie ze stresem i porażkami. Uczeń taki dobrze potrafi określić swoje mocne i słabe strony, wyciągać wnioski z informacji, których dostarcza mu nauczyciel, co z kolei mobilizuje go do dalszej pracy nad sobą* (Bogucka i Hasse 2005:21). Najważniejszym dla nauczyciela rodzajem oceniania jest kontrola okresowa, która dotyczy oceniania postępów ucznia i podsumowuje osiągnięcia uczących się (Szpotowicz i Szulc-Kurpalska 2007:12). Zazwyczaj narzędziem tego rodzaju kontroli jest test, wcześniej opracowany i dołączony jako jeden z komponentów kursu.

Obecnie na rynku wydawniczym znajduje się wiele publikacji przeznaczonych do nauczania języka angielskiego w klasach 0-III. Jednak nie każdy podręcznik w konfrontacji z rzeczywistością szkolną jest odpowiedni. Przed wyborem kursu należy zwrócić uwagę na cechy indywidualne klasy

(proporcja dziewczynek/chłopców), rodzaj klasy (uzdolniona językowo, integracyjna) oraz poziom językowy uczniów – czy przebyli kurs języka angielskiego w przedszkolu. Należy również zastanowić się nad rodzajami proponowanych ćwiczeń oraz nad organizacją jednostki lekcyjnej. Bardziej kompleksowe podejście pozwoli nauczycielowi wybrać podręcznik, który dostosuje do potrzeb większości uczniów.

Dzięki wczesnemu obowiązkowi nauki języka obcego oraz atrakcyjnym formom przekazu treści jego nauka staje się atrakcyjna, co sprzyja chęci pogłębiania znajomości języka obcego, a w konsekwencji powoduje, że społeczeństwo będzie bogatsze o pokolenie, dla którego język obcy stanie się drugim językiem codziennej komunikacji.

Przedstawione od strony psychologicznej oraz językowej argumenty przemawiają za pozytywnym wpływem uczenia się języka obcego na rozwój dziecka - nie tyle od szkoły podstawowej, ale już wcześniej. Usystematyzowany sposób edukacji językowej w dzisiejszych czasach odbywa się już na etapie przedszkolnym, choć nie jest jeszcze obowiązkowy. Dzięki plastyczności (do okresu dojrzewania) umysłu dziecka wczesne uczenie się języka obcego skutkuje lepszą realizacją fonetyczną dźwięków obcych, lepiej rozwiniętą siatką połączeń międzyneuronowych, co uwidacznia się w szybszym kojarzeniu czy umiejętności dłuższego skupienia uwagi.

Obecnie szkoły dysponują atrakcyjnym programem nauczania nie tylko w obrębie klasy. Nauczyciele dzięki współpracy z wydawnictwami, instytucjami językowymi czy innymi placówkami oświatowymi mogą zapraszać uczniów na lekcje tematyczne, dostosowane do poziomu grupy, prowadzone przez native speakerów. Dla dzieci, szczególnie tych, które pierwszy raz zetkną się z osobą pochodzącą z innego kręgu kulturowego, jest to wrażenie, które wzmocni pozytywnie chęć nauki języka oraz pokaże jego praktyczne zastosowanie. Poza zajęciami na zewnątrz uczniowie mogą korzystać z projekcji filmów anglojęzycznych czy wyjazdów zagranicznych organizowanych przez szkołę.

Pokazanie uczniom praktycznej strony nauki języka obcego sprawia, że lekcja odbiega od rutyny. Uczący się powinni mieć możliwość wykorzystania w praktyce materiału, który opanowali na lekcji. Może do tego posłużyć nowa technologia – zorganizowanie telekonferencji (wcześniej umówionej przez nauczyciela) na określony temat z rodzimym Anglikiem czy zaproszenie do szkoły gościa z British Council.

Możliwości aktywowania uczniów do skutecznej nauki jest wiele, należy tylko wybrać te odpowiednie i konsekwentnie je

stosować. Odzwierciedlenie poprawnie realizowanych technik oraz odpowiednie podejście, które zmotywuje uczniów do pracy, nauczyciel znajdzie w mierzonych ocenami pracach kontrolnych (sprawdzianach, klasówkach, odpowiedzi ustnej itp.) oraz w wykazywaniu przez uczniów chęci do pogłębiania indywidualnie wiedzy językowej.

Bibliografia

- Bogdanowicz, M. (2004) *Metoda dobrego startu*. Warszawa.
- Bogucka, M., Hasse, M. (2005) *English Adventure 1. Książka nauczyciela*. Pearson Education Limited.
- Białystok, E. (2007) Wpływ dwujęzyczności na rozwój poznawczy. Tłum. Z. Wodniecka-Chlipalska. W: I. Kurcz (red.) *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Brzeziński, J. (1987) *Nauczanie języków obcych dzieci*. Warszawa: WSiP.
- Grosjean, F. (2007) Mieszane przetwarzanie językowe – problemy, wyniki i modele. Tłum. J. Suchecki. W: *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Gdańsk.
- Klein, W. (2007) Przyswajanie drugiego języka: proces przyswajania języka. Tłum. J. Okuniewski. W: I. Kurcz (red.) *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Gdańsk.
- Komorowska, H. (2001) *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
- McLaughlin, B. (2007) Różnice i podobieństwa między uczeniem się pierwszego i drugiego języka. Tłum. A. Ciechanowicz. W: I. Kurcz (red.) *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Gdańsk.
- Pamuła, M. (2003) *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych z 23 grudnia 2008 r.
- Selby, C. (2011) *Jak pomóc dziecku nauczyć się angielskiego*. Tłum. M. Pilawska-Miksa, Warszawa: Agora.
- Szpotowicz, M., Szulc-Kurpaska, M. (2007) *New Sparks 1. Książka nauczyciela*. Oxford University Press.

Agata Rubak

Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego oraz studiów podyplomowych w zakresie metodyki nauczania języka obcego. Nauczycielka języka angielskiego w klasach I-III w Zespole Szkół Publicznych w Lesznie.